

(44)

Card. Morroni suffrag. in locum Card. Mantuae sum. Pont. ad Cone.^m Legati 181
oratio habita ad Patres in generali Cong.^o tertio a quo aduenerat die qua
erat 13. April. M. D. CXXIII.

Quo statu sit Resp. Christiana Patres Romani omnibus perspicuum est. nullus n. ignorat
quanta sit religionis perturbatio, quam neglecta, immo proorsus contempta sit
omnis Catholica disciplina: quae bella, quae seditionis populorum fuerint, atq;
etiam nunc sint. quas clades a potentissimo ac perpetuo Christiani nominis
hoste Turca superioribus annis terra, mariq; accepimus; quam ingens
deniq; periculum nobis ab eius potentia, et tot discordijs nr̄is semper imminet.
Hae ob causas omnibus, ut dixi, manifestas Pius Quartus Pont. Max. bono
consilio, atq; optima uoluntate Concilium Oecumenicum in hanc ciuitatem
conuocauit: ut si fieri posset, Deo imprimis opem ferente remedium aliquod
tot malis inueniretur. nam cum propter indignationem Dei ea nobis procul
dubio eueniant: si Catholica fidei, et ueteris innocentia puritas reuoca-
bitur: placato Deo et bella, et seditiones cessabunt, et imminetia ciuicibus
nostris pericula facilius repellentur. Congregatum est igitur Conciliū
frequens, et celeberrimum in quo sunt tot uiri praestantissimi: adsunt duo
Principes Cardinales et nobilitate, et omnibus uirtutibus insignes. Adsunt
Ill.^m Oratores, et Cas. Ill.^{is} et tot maximorū Regum, liberarum ciuitatum
Principumq; ac nationum: Adsunt etiam tot praesules egregia doctrina,
spectata uita probitate, et sapientia quadam coelesti praediti: nec desunt com-
plures ex.^m Theologi, ac Doctores peritissimi: omnes uiri, omni laudē digni
Congregati aut hoc Cone.^o cum iam ea tractarentur, quae ad susceptum ne-
gotium pertinere uidebantur: ecce, in ipso cursu erepti sunt nobis duo pru-
dentissimi, uirēq; Ill.^m uiri Sard.^{es} Mantuanus, et Seripandus, quorum
mortem non sine magno animi dolore ad memoriam reuoco. Nam etsi
eos felices, beatosq; futuros esse existimem, quia scriptum est Beati mortui
qui in Dño moriuntur: doleo tamen et Resp. causa, quae eorū opera his
temporibus maxime indigebat, et mea, nam utrius eorum magna familia,
uicini, ac necessitudine coniunctus eram. Accepit nuncio tam acerbo
mortis Ill.^m mantuani summus Pont. cum saero Cardinalium cœtu me

et uirtute, et ceteris omnibus rebus inferiorem illi sufficit, adiunxitque ad hanc
Legationem Conciliarem Primum Cardinalem Staugerium uirum multa eruditione
et prudentia preclarum. Vere dicam Patres, quantum licuit, quantum
potui hoc onus recusavi, eius grauitatem, et uirum meorum imbecillitatem re-
formidans. sed quid? hunc timorem uincit obedientia necessitas, parendum fuit
Vicario Christi, qui Petro, et eius successoribus oues suas pascendas regendasque
comendauit. Huc igitur iussus ueni ad Casaream quidem Maresitiam nunc pro-
fecturus, sed mox Deo dante inde reuersurus, ut cum Ill^{ms} collegis ac
Dn^s meis legatis ea, quae ad salutem populorum, ad ecclesiae splendorem, ad
Chrⁱ gloriam illustrandam pertinent, una uobiscum agam. Ac cum cetera
desint, duo certe praecipue mecum affero. Alterum optimam uoluntatem Sc^{is}
Pont. certam et exploratam, qui nihil magis optat, nihil aequè curat, fuit doctri-
nae fidei ab haeresibus repurgetur: mores corrupti emendentur, abusus tollan-
tur commodis ac necessitatibus prouinciarum, quae olim maxima pietate flo-
ruerunt, consulatur: pax denique et unio etiam cum aduersarijs omnibus
quancum fieri poterit, salua pietate atque Ap^{ca} sedis dignitate constituatur.
Alterum quod offero, est huic non dissimile, propensam uoluntatem meam
ad ea re praegenda Deo adiuuante, quae sanctitas sua uerbo praecipit
in hoc enim omne meum ingenium quis perexiguam, omnem operam, et
industriam collocabo. quae res quantum fructum sint allatura Patres
sapientissimi in manu u^{ra} utum est. Nam prudentia u^{ra}, doctrina u^{ra}
auct^{er} etiam u^{ra} hoc Concilium ad bonum et optatum finem perducere
poterit. Quamobrem uos Patres omni sonoze digni hortor, et per
Deum immortalem obtestor, ut remotis contentionibus, atque discordijs,
quae magnum orbi Christiano offendiculum praebent remotis questionibus
inutilibus, quae non ad aedificationem fidei, sed potius ad subuersionem
audientium, et ad tempus frustra conterendum faciunt: ea serio, ac
sedulo agatis, quae maxime necessaria sunt: illud diligenti^{er} attendenti^{er}
ne suae

ne scientia uentis cum inter uos sint tot doctissimi uiri ab Summitatis portu
 eijciamini in hoc enim negocio Dei multa opus est prece, maxima Summitate
 quia Deus superbus resistit, humilibus autem dat gratiam. Quod si humilibus
 unanimes, ac concordis fueritis, duce Spiritu sancto, omnia bene, et recte
 efficietis, fructum uberrimum Ecclesia Dei ex tot periculis, longis itineribus La-
 boribus et impensis uiris percipiet, et uos lumen quoddam magnum et clarissimu
 scientia, et doctrina accendetis, atq; in alio collocabitis, ad quod non solum ij, qui
 nunc uiuunt, sed etiam posteri cursum uite sue dirigentis tutissimum salutis
 eorum facillime tenebunt. Deus aut propter uos maxime laudabitur, et glorifi-
 cabitur, et uos eiusdem laudis participes eritis in hac uita, et post hanc uitam
 gloriam immortalitatis immarcescibilem percipietis.

(45)

Petito Talmud Iudeor

*Exhibita hebreor nomine Pmis
 Reibus deputatis a sacrosia synodo
 Tridentina ad cranē lib. prohibitor*

Non me latet Pmi amplissimiq; Patres hoc nomen Talmud tantam secum adferre
 nauisam, ut cum primum auditur statim reijciatur. Atqui cum sapientissimis omniq;
 doctrina uiris dum loquor, neglecto nomine ad rem penitus considerandam me con-
 uertam, ut inde Pmis et nunq; satis laudatissimis D.D. V.V. facilius in memoriam de-
 ducatur, quod opus quidue nos petamus dum Talmud ipsum nobis admitti obsecramus.

De note
Talmud

Talmud apud Hebreos et doctrinam et disciplinam indifferenter significat, ea de
 causa sic dictum, quoniam a doctore ad discipulum tradebatur, et sic deinceps.
 At si nomen hmoi impedimento sit, ne nobis admitti queat, illud idem mutato noie
 tolerari quesumus

De mysterijs Talmud et de ipsius origine apud Hebreos

Dicimus Talmud unum dilucidationem esse legis scripte, qua ob sententiarum angustiam
 orationisq; concisionem expositione indiget. exemplo res clarior reddatur. In lege
 scriptum est ne die Sabbati locum egrediamur nostrum: at locus multifariam dicitur
 de loco uniuersali ut de ciuitate, regione; de loco minus uniuersali ut de domo.
 demum de particulari quem quilibet occupat nisi enim sciremus de loco uni-
 uersali esse intelligendum de re ipsa tanq; ancipitis hesitaremus. Eodem itaq;
 modo